

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 240
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 18.

Šibenik, 6. svibnja 1922.

God. II.

Konferenca jug. kat. episkopata u Zagrebu.

Od 24. do 29. travnja 1922. držale su se u nadbiskupskom dvoru u Zagrebu pod predsjedanjem metropolite i nadbiskupa dra A. Bauera konferencije katoličkog episkopata kraljevine SHS.

Konferencijama prisustvovali: dr. N. Dobrečić, nadbiskup u Baru; dr. A. Jeglič, biskup u Ljubljani, F. Učelini, biskup u Kotoru, fra A. Mišić, biskup u Mostaru, fra J. Garić, biskup u Banjaluci, dr. J. Marušić, biskup u Senju, A. Akšamović, biskup u Djakovu, dr. D. Njaradi, biskup u Križevcima, dr. J. Mileta, biskup u Šibeniku i apostolski administrator jednog dijela zadarske nadbiskupije, a ujedno i zastupnik biskupa u Hvaru, dr. I. Šarić, biskup, kapitularni vikar u Sarajevu, dr. D. Premuš i dr. J. Lang, biskupi pomoćnici zagrebačkoga nadbiskupa, A. Bazjuk, apost. administrator za grkokatolike u Bosni i Hercegovini, L. Ivanišević, kanonik dekan, kapit. vikar u Splitu, V. Barbić, kanonik, delegat biskupa u Dubrovniku, K. Erdelyi, župnik, gener. vikar za slavonski dio biskupije pečujске i F. Hrdy, apostolski administrator u Nišu.

Od posljednjih konferencija umrla su dva odlična biskupa: dr. J. Carić u Splitu i dr. M. Napotnik u Mariboru, kojima prisutni biskupi u spomen kliču: Vječna slava!

Za tajnike konferencije izabrani su biskupi A. Akšamović i dr. J. Mileta. Odasli su brzojavni pozdravi Svetom Ocu Papi i Njegovu Veličanstvu kralju Aleksandru.

Pročitani su dopisi, u kojima su sadržane predstave duhovnih oblasti, katoličkih korporacija i udruženja, te pojedinih lica. Sve je to uzeto u pretres.

Pročitani su zapisnici svih sjednica, što ih držahu delegati katoličkog episkopata u Beogradu od 16.-20. studenoga 1921. Kako je javnosti poznato, na anketi se vijećalo o interkonfesionalnom zakonu i opskrbi svećenstva. Budući da su u projektu budžeta za vjerske potrebe katolici strahovito prikraćeni u pogledu subvencije iz državne proračuna, to je od strane delegata ministarstva vjera i financija upravljen predstava, u kojoj je zahtevano, da se udovolji pravednim zahtjevima katoličke Crkve.

Sveta je Stolica javila episkopatu, da je za sastanke naših hodočasnika prigodom euharističkog kongresa u Rimu određena crkva sv. Jeronima.

Protiv uredbе vojnoga ministra, da klerici i svećenici imaju udovoljavati vojnoj dužnosti, već je predana prosvjedna predstava.

Kada je pokrajinska uprava za Hrvatsku i Slavoniju odredila školske praznike bez sudjelovanja crkvene vlasti, podnio je nadbiskup dr. A. Bauer istoj oblasti u ime episkopata svoje metropolije svestrano obrazlo-

ženi prosvjed. Episkopat je odobrio taj korak nadbiskupov i zaključio, da u tom pitanju treba potražiti pravnoga lijeka kod najviših državnih vlasti.

Stvoren je zaključak, da se na državne blagdane ne drže u crkvama govori.

Budući da predstavnici katoličke Crkve na veći dio svojih predstavi i žalbi, odaslatih s dosadašnjih konferencija, nijesu dobili nikakova odgovora, zaključeno je, da se ima sastaviti posebna predstava, u kojoj će se izložiti nepravde, agresivne mjere i poniženja nanosena katoličkoj Crkvi i ujedno će se izbrojiti neke važne, a dosad neuvažene, molbe uručene ministarstvima i pokrajinskim vladama. Ta će se spomenica predati Njeg. Veličanstvu kralju, ministarskom savjetu i ministarstvu vjera. Bit će također u cijelosti predana javnosti.

Raspravljalo se o glagoljici i zaključilo, da će se episkopat zauzeti kod Sv. Stolice, neka bi se poradi nestajućih glagoljskih misala tiskao glagoljski misal s latinskim pismenima u Rimu kao editio typica.

Za vrijeme držanja konferencija stigao je brzojavni odgovor Sv. Oca, kojim blagosivlje sastanak biskupa sa željom, da im rad urodi dobrim plodom.

Odobrena su pravila društva, kojemu će biti naziv „Katoličko školsko društvo“. Ta će se pravila poslati na

odobrenje ministarstvu unutrašnjih djela, a po tom Ordinarijatima, koji će osnovati diecezanske i župske odbore.

Pretresla su se također pravila Saveza svećeničkih udruženja „Uzajamnosti“.

Što se tiče katoličke akcije, cjelokupni episkopat priznaje njezinu potrebu i važnost, navlastito u današnjim prilikama. Ta se akcija ima razvijati pod vodstvom biskupa, a mora i unaprijed biti razlučena od politike.

Odobren je prošireni odbor od 13 lica za izdanje novoga hrvatskoga obrdnika.

Zaključeno je, da se u pogledu materijalne opskrbe svećenstva ima upravit predstava na ministarstvo vjera.

Raspravljalo se o jednakom postupanju kod podjeljivanja nekih dispencija i o izdavanju katekizma za elementarnu obuku u nauku vjere.

Zaključeno je, da se ponovno poručiti molitvenik „Kruh nebeski“, što ga je izdalo društvo sv. Jeronima.

Kako je episkopat već prije najostrije prosvjedovao proti namjeravanom školskom zakonu s obzirom na vjeroučnu obuku i konfesionalne škole, tako je i s ovoga sastanka najodlučnije zatražio od najviših državnih vlasti, neka ne dopuste, da se primitkom takova zakona gaze elementarna prava Crkve i roditelja. Episkopat je u tom vrlo važnom pitanju odlučio pokrenuti i daljnu najenergичniju akciju.

Nova nasilja.

Nesnosni teror vojnog diktatora Ravnih Kotara majora Šumarevića. — U interesu je vojničke vlasti i države, da se makne ovaj samosilni batinaš. — Denuncije jugofašista. — Progon Hrvata katolika. (Posebni dopis „Narodne Straže“.)

BENKOVAC, početkom svibnja.

civilne i političke stvari. Mi držimo, da još nije proglašena vojnička diktatura. Tražimo od vojničke vlasti, da makne iz Benkovca ovoga nasilnika, koji sramoti vojničku vlast i uopće državu.

Jugofašist Božo Brčić iz Budaka tužio je zlobno i Grgu Petkovića, koji čami nevin u zatvoru. Budući da se bojao, da bi mogao odgovarati sudu radi zlobne potvore, pobjegao je u treću zonu, da valjda od jugoslavenškog fašiste ponovno postane talijanskim fašistom.

I poglavarstvo se svedjedno obazire na tužbe ovih pokvarenih ljudi, pa mirne i čestite seljane zatvara, proganja ih sudbeno i ne ustaje protiv preziranja majora u političke stvari dozvoljavajući mu, da batinama širi svoju arnautsku kulturu.

Bilo bi vrijeme, da se ovaj tiraniji stane na kraj, pa upozorujemo naše narodne poslanike Hrvatske Pučke Stranke, da dignu svoj glas protiv ovih političkih progona i protiv batinanja nevinih ljudi, kao i protiv nasilnog postupka majora Šumarevića!

Ninčić--Pašićeva krivnja.

(Sa jedne upućene strane.)

Dane i nedjelje „razgovarao“ je dr. Ninčić u St. Margherita sa Talijanima o provedbi rapalskoga ugovora. Svaki čas se javljalo iz Beograda, kako traži instrukcije. Kasnije se javljalo, kako je pregovarao na svoju ruku. Najposlije se javljalo, kako je ministarsko vijeće učinilo pritisak na njega, da više ne pregovara, nego da traži izvršenje ugovora. Sad se javlja, da je on cijelo vrijeme uopće radio po instrukcijama, a kao znak velike odlučnosti naše vlade, koja se je opetovano grozila, da će ugovor dati pred Ligu Naroda, sada se javlja, da će se doista to učiniti, — ako talijanska vlada ne provede ugovor!

Mi ne ćemo slijediti pojedinih faza ove igre sa vijestima i saopštenjima, koja je imala da pokaže, kako je vlada odlučna i kako Pašić ne odgovara za ono, što čini Ninčić. Mi ćemo radije da idemo u sredinu pitanja i da kažemo, — ma da znamo da je to kupna riječ — da je Ninčić uvijek radio u sporazumu sa Pašićem i da je cijelo to natezanje u St. Margherita jedna prosta igra, kojom se bacio pijesak u oči našoj javnosti i kojom se je išlo za tim — da se ništa definitivno ne svrši.

O tome, koji su razlozi vodili naše diplomate, da to pitanje ne svršavaju nečemo za sada da govorimo. Uporoziti ćemo samo na to, da i kod naših, nekih mjerodavnih krugova formula lučkoga konsorcija nikada nije bila definitivno skinita sa dnevnoga reda i da je kod nekih od prijatelja konsorcija vladalo i vlada uvjerenje, da će najposlije i našoj javnosti, a i samim Primorcima dodijati ovo stanje i odugovlačenje, pak će reći: „pa da se svrši, — neka bude i konsorcij“. Ovo bi bio, da tako kažemo, poslovni momenat.

Drugi momenat je vanjsko-politički, a sastoji se u stalnom i nikad i ničim pokolebanom nastojanju Pašića i njegovih ljudi, da s Italijom ne dođu u ozbiljniji sukob, da ju ne ozlovolje, da joj ne naprave ozbiljnih neprilika. Ovo nastojanje je evidentno od vremena rata i od primirja, pa do poznatih Vesnićevih izvaja i do danas i manifestira se u poznatoj koncepciji: Skadar za Rijeku, Istra za Albaniju.

Treći momenat je unutrašnje-politički, a sastoji se u stalnoj bojazi, da bi se definitivnim i povoljnim riješenjem problema sjevernoga Jadrana zapadni dio naroda i zapadni krajevi a napose Hrvati, i suviše osamoostalili i ojačali ekonomski, što bi ih

*) Ovaj članak donosi „Slobodna Tribuna“ od 3. ov. mj. u svom 174. broju. „Slobodna Tribuna“ važi kao list više sklon demokratsko-radikalnom nastojanju u našoj državi, nego opravdanim težnjama Hrvata, te se u ne može raditi o kakvoj separatističkoj kleveti, kako bi rekli naši demokrati i radikali. Zato ga donosimo bez komentara. Op. ured.

politički učinilo jačima i time otežalo unutrašnje političke koncepcije izvrsnih beogradskih krugova.

I ovaj posljednji momenat se onda lako dovodi u sklad sa prvim, jer lučki konsorcij, u kome će našu državu zastupati protežiji vlade, a ne primorski i hrvatski nezavisni privredni krugovi, daje onim prvima sve materijalno-lične pogodnosti politike prijateljske Italiji, a ovim drugima otežava slobodan razvoj snaga.

I zato se oteže i pušta, da se otegne rješenje riječkog pitanja i izvršenje rapalskoga ugovora. Za to se svaki čas izlazi sa idejom konsorcija, za to se kuša (a po koji put u tome i uspijeva) za tu ideju dobiti i nekoje primorske i zagrebačke krugove obećanjem raznih koncesija.

Vi ste u „St. Tribuni“ od više mjeseci unatrag stalno upozoravali na sve ove stvari, i ako ne ovako jasno i otvoreno. Vi ste ispravno naslućivali i predviđali ono, što se događalo i što se sada događa. Vi ste pred konferenciju u Genovi otkrili, da rapalski ugovor nije registriran i ispravno upozorili na to, da se rapalski ugovor morao registrirati već odavno prema propisima Lige Naroda, ali je to od naše strane ostavljeno. Vi ste upozoravali na to, da se sa talijanske strane nabacila, a s naše strane prihvatila ideja, da bi se dao rapalski ugovor revidirati, samo za to, da se zaustavi registra-

cija i da mi ne zatražimo njegovo izvršenje u času početka genovske konferencije.

A ipak se je sve to tako događalo i Italija je uspjela da otkloni neugodnosti naše optužbe i registracije, da pregovorima otegne stvar, da promašimo čas. Ona je do sada uspjela, da nas sada, ali tek sada natjera na teren „vršenja“ i arbitraže, dočim smo mi mogli dobiti u ruke i te kakav adut, da smo pred Genovom registrirali i tražili najprije vršenje ugovora.

Ovo Pašić i Ninčić nisu učinili, jer nisu htjeli da učine, jer njihovoj politici ne konvenira to, a oni su samo podijelili uloge i Pašić je ostao kod kuće da ne podnese odgovornost i da ne proigra „odlučnosti“ sada, kad je ta odlučnost jedna komedija i kad je ranijim pregovaranjem naša stvar proigrana.

Za cijelo to riječko pitanje nose jednaku i to tešku odgovornost Pašić i Ninčić i cijeli ministarski savjet, koji je pustio, da oni rade što su radili. Tu odgovornost treba da vidi cijela naša javnost, pak je za to za požaliti, što se naša štampa nije dosta odlučno držala. Ona je mnogo pisala, ali sve same fraze na adresu Italije, nu nije urgirala svom odlučnošću i u pravi čas od naše vlade, da učini ono, što je ta vlada morala učiniti, a što nije učinila hotice i svijesno.

Pismo iz Zadra.

Glad u još okupiranoj trećoj zoni. — Zadar naprotiv obiluje kruhom iz Jugoslavije! — Politički dvoboj. — Zbor za ekonomsko obezbjeđenje Zadra. — Beogradska vlada nasjedat talijanskim fašistima, a potpuno zapušta i zaboravlja svoje nesretne sinove u trećoj zoni.

(Posebni dopis „Narodne Straže.“)

Kao što po ostaloj Dalmaciji, tako i ovdje oko Zadra narod strada i trpi od gladi. Velika je nestašica svake hrane, osobito kruha. Kako doznajem od pouzdanih osoba, narod u nekim selima jede samo zelen i korjenje. Svaki danom je više vidjeti tih naših bijednika, gdje ovdje u gradu od prolaznika na ulici i po kućama prose komadić kruha. Ovolika ih je nevolja prisitila, jer im je prošle godine zlo vrijeme odnijelo i uništilo ljetinu, tako da su ostali i bez novca i bez hrane. Više sam puta imao prigode, da razgovaram s tim našim zaboravljenim ljudima. Opravdano i sa suzama na očima se tuže na svoje teško i nesnosno stanje zbog vječnog odgađanja sa izvršenjem rapalskog ugovora. Baš zbog toga ne nalaze se ni pod Italijom ni pod Jugoslavijom, pak se ni jedna ni druga ne brine za njih. Razumljiv im je nehađ Italije, ali ih iznenaduje i boli nehađ svoje narodne države, za kojom toliko čeznu i za koju su toliko radili, borili se, stradali i izdržali najteže kušnje.

Dok se naš narod u okolici nalazi u tako teškim prehranbenim prilikama, dok gladuje i strada te je željan korice hljeba, ovdje u Zadru ima naprotiv kruha izobilja. No što je najčudnovatije i najžalosnije, da taj kruh amo dolazi najvećma baš iz Jugoslavije. Ovdješnji veliki trgovci kupuju krušnu hranu za vrlo jeftine pare u Jugoslaviji, pa ju kasnije opet za mnogo skuplji novac prodavaju po Dalmaciji. Od samih sam tih trgovaca naime čuo, da šalju kruh za Korčulu, Brač i druga mjesta. Odavle se najbolje može da vidi, kako se tudin obogaćuje našim proizvodima, dok naš narod trpi veći glad negoli što ga je trpio u teško ratno doba pod Austrijom!

Ovih su se dana fašisti i republikanci opet posvadili. Posljedica te

ZADAR, koncem travnja.

svade je bila, da je prof. Radovani, jedan od fašističkih vođa, pozvao na dvoboj republikanaca de Erco, koji se i odazvao. Na dvoboju je pobjedio fašista Radovani zadavši de Erco 3 rana, od kojih i jednu težu na licu. Vlada ih je pozvala na račun zato, što su se mačevali bez dozvole. No oni su sve zanijekali i pričini se, kao da ne znaju za ništa. To su mogli učiniti, jer su se tukli na tajnome mjestu, gdje ih nije nitko mogao vidjeti. Tako su odmah pušteni na slobodu. Treba ovdje istaknuti, da je prof. Radovani glavni nadzornik svih ovdješnjih škola. Na ovaj način lijepi će odgoj i izgled dati djeci!

Nekidan je bio veliki zbor na „Piazza del plebiscito“ glede prijetećeg ispražnjenja III. zone. Govorili su razni govornici. Uz ostale i onorevole Krekich, koji je opet naglasio, kako Jugoslavija mora da dade željeznicu Zadar-Knin i proglasi čitavu treću zonu slobodnom od svake carine. To opravdava tim, jer da inače prijeti gotova ekonomska propast Zadru. Poslanici vladi glede toga i brojajvi, u kojima iznašaju svoje odlučne zahtjeve u tome mislu.

Talijanska vlada nije se oglašila na ovaj njihov očajni krik. Poznati su njezini zahtjevi za ekonomsko obezbjeđenje Zadra, koje su u Genovi saopćili dru Ninčiću. Poznato nam je, da im je dr. Ninčić bio spravan u mnogočem popustiti. To je žalosno, to boli. Mnogo je žrtvovano u Rapallu. Više se ne smije žrtvovati. Neke se traži brzo i striktno izvršenje rapalskog ugovora. To poručujemo beogradskoj vladi. To neka učini što prije.

The bull.

Gradani! Sjetite se svoje zarobljene braće!

O agrarnoj reformi.

Dr. Dulibić za brzo i pravedno rješenje. — Kolonatski odnošaji. — Neznatna renta. — Stanovište Pučke Stranke.

U finacijskom odboru prigodom rasprave budžeta ministarstva za agrarnu reformu govorilo je više poslanika Jugoslavenskog Kluba, među kojima i dr. Dulibić.

Poslanik dr. Dulibić je istakao, da je uređenje agrarnog pitanja jedna od najvažnijih i najhitnijih potreba naroda. Radi kaosa, koji vlada u tom pitanju, stekli smo nepovjerenje stranog svijeta i mi se prikazujemo u svijetu kao država, u kojoj vlada pravna nesigurnost obzirom na privatno vlasništvo. U vanjskom se svijetu govori, da je naša poljoprivredna produkcija smanjena i da mi nismo sposobni, da to sami riješimo. Ovo shvaćanje inostranstva, koje na žalost odgovara sadašnjim prilikama, od velike je štete za državu. Ministar, koji bi riješio agrarno pitanje, stekao bi zasluge za narod. I loše rješenje toga pitanja bolje je nego stanje nesrednosti, koje prouzrokuje nezadovoljstvo i uništava prometnu prednost zemalja i sprečava poboljšanje zemlje i investicije radi nesigurnosti u pitanju zemlje.

U pogledu Dalmacije ministar je

bio jako škrt u svom ekspoziciju i dao je razumjeti, da će se razriješiti oni kolonatski odnosi, koji imaju karakter ropstva i zavisnosti. To nam daje razumjeti i tumačenje, koje kani ministar predložiti skupštini u zakonskoj osnovi, koja je gotova. Tako se u Dalmaciji ne će zadovoljiti seljaštvo, koje živi u kolonatskim odnosima, koja imaju karakter ropstva i zavisnosti.

Jugoslavenski klub traži po svojim starim principima, da zemlja pripone onome, koji je obrađuje uz pravednu ađtetu dosadašnjim vlasnicima. Treba pružiti prilike svakome teškaz u kolonatskom odnošaju, ako i ne bi ropški da obrađuje zemlju, da se otkupi i postane neodvisan. Ovakova reforma ne će zadovoljiti naroda i trvenja ne će prestati. Govornik je istakao: neznatnost kredita od 3 milijuna dinara za rentu vlasnicima, jer su potrebne daleko veće sume. Predložio je, da se zakonska osnova predložio je, da se o njoj mogu izjaviti svi zanimani krugovi.

Sastanci Hrv. Pučke Stranke.

U Lišanima. Nar. posl. Stjepan Barić održao je pouzdani sastanak seljaka u Lišanima, benkovačkog kotara. Seljaci su se listom izjavili za program HPS i njezinu taktiku.

U Benkovcu. Na sastanku varošana Hrvata u Benkovcu, izložio je posl. Barić program taktike HPS i taktiku Hrvatskoga Bloka. Učesnici sastanka odobrili su razlaganje g. poslanika. Prisutni seljaci iznijeli su teške pritužbe proti zloporabama nekih upravnika u kotaru prema Hrvatima, nadavse prema hrvatskim seljacima. Upravnici se vladaju kao da se ne nalaze u pitomom hrvatskom benkovačkom kraju, nego negdje tamo u divljaj Albaniji.

U Stankovcima. I ako je sastanak najavljen u kasnu večer, sakupilo se u tili čas velik broj Stankovčana, koji su najvećom pomnjom pratili razlaganje nar. poslanika Barića o sadašnjem političkom položaju te o programu i taktici HPS. Poslije poslanikova govora razvila se zanimiva debata, koja je još bolje razjasnila opravdanost stanovišta i taktike HPS, te su se učesnici jednodušno izjavili za HPS i u kasnu se noć oprostili od g. poslanika.

U Drnišu. Na sastanak su pozvani i nekoji Hrvati, koji se ne slažu s politikom HPS. Razlaganje poslanika Barića bilo je tako uvjerljivo, da su svi prisutni bez iznimke osudili politiku apstinencije i priznali valjanost taktike HPS. Pobjene su glasine, što ih se proračunano, u svrhu slabljenja hrvatskih redova u drniškoj krajini, baca u narod sa stanovište strane. Sastanak je bio lijepa manifestacija za načela i rad HPS i njezinih poslanika. Učesnici zaželješe, da ih se što češće posjeti i ovakvim sastancima pripravi Hrvate za veliku i odlučnu borbu, što je HPS sprema za izvještenje potpune, plemenske i vjerske ravnopravnosti u državi.

U Miljevcima. Bez ikakvih priprema Miljevcani (veliko selo blizu Drniša) pohriše u veoma velikom broju na sastanak, netom začuše, da se u njihovom selu nalazi nar. posl. Barić. Mnogi se moradoše vratiti, što ne bijaše dovoljno mjesta za toliko naroda. Govor poslanika saslušan je najvećim zanimanjem i razumijevanjem. Jedna za drugom padale su predra-

sude o HPS, što ih se sa stanovište strane proračunano i sistematski unosi među čestite i bistre miljevačke težake Hrvate, ne bi li se Hrvatima katolici drniške krajine međusobno pocijepili — znade se na čiju korist. Poslanik Barić bio je burno akklamiran. Oduševljeni Miljevcani izrazili su jednodušnu želju, da HPS i njezini poslanici ustraju na svom putu. Uz njih i uz HPS nalaze se svi čestiti Hrvati katolici.

Ovi sastanci u prvoj i drugoj zoni jasno pokazade, da će Hrvati u onim krajevima listom pristati uz HPS.

Poslanik Barić zadržao se na ovim sastancima svega 4 dana. Bio je pozivan u mnogo drugih sela, no pozivima se ovaj put nije mogao odazvati, jer se morao vratiti natrag zbog sastanaka sazvatih u Slavoniji.

Domaće vijesti.

Novi sarajevski nadbiskup. Službeni list rimske kurije javlja, da je Sv. Stolica imenovala dosadašnjeg kapitularnog vikara i dugogodišnjeg pomoćnog biskupa u Sarajevu dra Ivana Ev. Sarića, sarajevskim nadbiskupom. Drago nam je, što stanovište krugovi nijesu uspjeli sa svojim makinacijama, da spriječe ovo imenovanje, kako se bilo bojati. Sarajevska nadbiskupija dobija sveta, učena i revna Pastira. Presv. dru Sariću, odličnom rodoljubi i revnom Pastiru, ovom prigodom izrazujemo svoje najiskrenije čestitke uz želju, da njegov pastirski rad bude na korist vjere, Crkve i naroda.

Za Hrv. Pučku Stranku. Svećenstvo benkovačkog i skradinskog dekanata na sastanku, održanom 27 travnja u Lišanima kraj Benkovca, jednodušno je odobrilo stanovište i taktiku Hrvatske Pučke Stranke i Jugoslavenskog Kluba.

Dr. Dulibić o potrebama Dalmacije. 3. ov. mj. na sjednici finacijskog odbora, na kojoj se raspravljalo o budžetu ministarstva poljoprivrede i voda, istaknuo je poslanik Jugoslavenskog kluba dr. Dulibić, da je najveći dio budžetnih suma predviđen za lične izdatke, a najmanji za materijalne, da činovnici ne mogu da razviju intenzivni posao. Govornik upozorava na Zemaljsko-gospodarsko

Vijeće u Splitu, za čiju se subvenciju troši 5—6000 dinara, a bila bi potrebna znatna pomoć, jer je Vijeće izgubilo svoju veliku zgradu, koju je posjedovalo u Zadru. Govornik ističe potrebu svota za isušenje močvara i regulaciju voda. Naglasio je, kako su za Dalmaciju određene sasna smiješne svote, sa kojima se ne će moći površiti radnje u Ribnici, kod Skradina i na Vrgorskom jezeru, ne će se moći provesti isušenje neretvanskog, sinjskog, imotskog, kninskog i drugih polja. Govornik je spomenuo, kako su predviđeni neznatni izdaci za vodovode i čatnje kao n. pr. za šibenički vodovod. Na kraju je izjavio, da na ovakov način moramo nazadovati, a ne napredovati.

Glavna skupština osiguravajuće zadruge „Croatia“ u Zagrebu. 12. proš. mj. održana je u dvorani vlastite palače 36. redovna glavna skupština osiguravajuće zadruge „Croatia“ pod predsjedanjem zadržnog predsjednika g. dra. Vladimira Nikolića-*Podrinskoga*. Nakon imenovanja skupa-tora gg. Jurja Bezuka i Franje Horvata te perovode g. Ive Juričića pročitalo je upravljajući ravnatelj g. Mihovil Nikolić poslovni izvještaj ravnateljstva i nadzornog odbora za god. 1921., odakle proizlazi, da je zadruga u toj godini neobično snažno napredovala. Prihod na čistim premijama u svim odeljima iznosio je K 20,214.363.96, te je 's pram pred prošle godine veći za K 15,434.411.50. Produkcija novih osiguranja u životnom poslu dosegla je K 109.365.601, pa je veća za K 58,316.474 od one u god. 1920. Isplaćene štete u svim odeljima iznosile su K 6,126.799,21, a od osnivanja zadruge ukupno K 18,795.844.86. Zadržna imovina porasla je za K 12,662.027.61 na K 30,263.770.39. Glavna je skupština uzela ovaj izvještaj s odobrenjem na znanje i usvojila predlog o uporabi poslovnog suviška, iznosećeg K 530.501.54, te ravnateljstvu i nadzornom odboru podijelila apsolutno. Iza toga su u nadzorni odbor izabrana ponovo gg. Nikola Čuk, arh. Janko Holjac, Fran Kukuljević Sakcinski i Miroslav Kulmer. Napokon je na predlog zadržara, vladinom odjelnog predstojnika u miru, g. Zvonimira Žepića, izraženo priznanje ravnateljstvu, nadzornom odboru i zavodskom činovništvu za uspješan rad.

Naši dopisi.

Rab, 27. travnja.

(Proslava godišnjice oslobođenja). — Jurjev dan našeg oslobođenja prošle godine, kad su naše oblasti i vojska, praćena glazbom, posuta cvijećem, pozdravljena od cijelog naroda stupila na ovaj otok, bio je dan sreće i suza radostnice, koje su tek srca mogla da osjete, ali pero nije bilo kadro da opiše.

U nedjelju 23. o. mj. proslavio je Rab prvu godišnjicu svoga oslobođenja, ali skromno. Radi kiše, a možda i još radi česa, nije se vidjelo onoga velikog mnoštva lanjskog naroda. Iza svećane službe Božje, kojoj su prisustvovala oblasti i narod, bi otpjevana zahvalnica „Tebe Boga hvalimo“, a zatim je narod u povorci krenuo na određeno mjesto, gdje se izredalo pet govornika, koji su zastupali sve stališe (!). Njihovi su govori protekli iz jugoslavenskih srdaca i naišli na opće odobravanje. Sjetiš se nas onog velikog lanjskog dana, kad smo bili svi jedno. Šibajući sve ono, što ne valja i što je uzrok današnje nesređenosti u državi, utvrdiš nas u uvjerenju i ostvarenju jedne velike i moćne Jugoslavije, ali za tako veliko

djelo potrebna je sloga i ljubav, a mržnju valja baciti na stranu. Govori su popraćeni burnim pljeskom i završeni našim himnama. Svečanost se nastavila po podne sa izviđanjem nekih sokolskih vježbi i plesom.

Na gornje primjećujemo samo ovo: Jest, ljubavi nam treba, hoćemo li, da naša domovina postane zbilja velikom, ali dok ima u Dalmaciji i jedan imitator talijanskih fašista, o njoj ne može biti govora.

Dao Bog, zatekla nas druga godišnjica sve u slozi i ljubavi.

Jugoslaven.

Književnost.

Crkveni priručnik za katoličke Jugoslavene. Svrha je ove knjige, koju je izdao poduzetni slovenski župnik Antun Mrkun, da upozna međusobno katoličke Jugoslavene, osobito svećenstvo, i da ih što moguće više združi u jedinstvenu i čvrstu falangu, koja će da složeno istupa na obranu vjere i Crkve. Katolički Jugoslaveni imaju sada na raspolaganju knjigu, koja ih upoznava sa stanjem katolicizma kod nas Jugoslavene. Od kolike je važnosti ta knjiga može da sudi samo onaj, koji dobro pozna položaj nas katolika u našoj državi. Knjiga daje cjelokupni pregled stanja svih biskupija u državi SHS. u prvom dijelu, a u drugom i pregled jugoslavenskog svećenstva izvan granica Jugoslavije u drugim državama. Nabrojao su također sve naše katoličke vjerske, prosvjetne i dobrotvorne ustanove. G. Mrkun je prvi, koji je pokušao, da riješi ovo teško, ali važno pitanje. Svakome je jasno, kako je težak bio taj posao i sa koliko je truda morao da bude spojen. Zato će svatko lako shvatiti, a i opravdati eventualne nedostatke, koji ipak ne umanjuju veliku važnost i potrebu ove knjige. Knjiga opsiže 264 stranice. Hrvatski je dio napisan hrvatski, a slovenski na slovenskom jeziku. Stoji 20 dinara, s poštarinom 21. Naručuje se kod Hrvatske Knjižare u Splitu i kod samog pisca: Antun Mrkun, župnik, Homec, pošta Radomlje (Slovenija). — B.

Gradske vijesti.

Proslava Zrinjsko-Frankopanskog dana. Rodoljubnom inicijativom mjesnog odbora „Jugoslavenske Matice“ bio je u prošlu nedjelju svečano proslavljen jedan nezaboran dan iz naše narodne povjesti: 30. travnja 1671., kad za veliku ideju slobode padoše u Bečkom Novom Mjestu glave hrvatskih narodnih mučenika: Petra Zrinjskoga i Franje Krsta Frankopana.

Ujutro je, uz neobično sudjelovanje građanstva i predstavnika mjesnih vlasti i društava, bila odslužena služba Božja u Stolnoj Crkvi. Preko sv. Mise otpjevao je muški zbor „Filharmoničkog društva“ Rosenbergerov. „Pokoj im vječni“, dok je „Šibenska glazba“ odsvirala nekoliko žalobne komade.

Uveče je bila proslava u „Državnom Domu“. Poslije himne „Bože pravde“, koju je u harmonizaciji g. Gotovca precizno izveo zbor „Filharmoničkog društva“, držao je prof. g. dr. M. Perković prigodno slovo o našim herojima. Govornik je nastojao da predoči neprolazne zasluge ovih naših prvih domaćih dinasta u borbi protiv centralističnih težnja bečkoga dvora i njemačke najezde. Historijska je pozadina bila slaboo osviještena i zato se gigantska pojava naših velikana nije mogla dovoljno da istakne. Zatim je pjevački zbor izveo nekoliko prigodnih komada i jaku Gotovčevu skladbu „Na Vardaru.“ Nažalost

pokazalo se i ovoga puta, da dvorana „Drž. Doma ne može da udovolji potrebama našega grada. Tijesna je i neakustična; pozornica nije za oveći zbor. U onako zagušljivoj ambijentu nije se mogao očekivati bolji uspjeh. Zbor je bio srdačno pozdravljen. Samo mu se opravdano prigovorilo, zašto ovom prigodom nije otpjevao sve tri narodne himne. Vara se, ako misli, da je „Bože pravde“ naša zajednička narodna himna.

Zadnja točka programa „Nada Istre“ od Škalka mogla je slobodno izostati. Patriotska tendencija ne može da naknadi onakovu prazninu koncepcije. I izvedba je bila loša. Bila bi velika šteta, kad bi se „Diletanski klub“ bavio i unaprijed ovako nezahvalnim stvarima; bez umjetničke vrijednosti.

Kako doznajemo, materijalni je uspjeh zabave bio vrlo lijep.

Povratak biskupa. U srijedu parobrodom iz Bakra vratio se presv. biskup dr. Mileta sa biskupskih konferenca u Zagrebu. Dočekao ga je Kaptol i svećenstvo.

Na prolasku. Na povratku iz Zagreba bili su u srijedu na prolasku za Split, odnosno Dūbrovnik, presv. gosp. F. Uccellini, biskup kotorski i preč. gg. kan. L. Ivanišević, splitski kapitulnik i kan. V. Barbić, delegat dubrovačkog biskupa, te se kratko zadržali u našem gradu.

„Smetana“ u Šibeniku. Glasovito i prvo češko pjevačko društvo „Smetana“ iz Praga na svojoj turneji po Jugoslaviji u petak je dospjelo u Split, gdje je uvečer priredilo koncert. Društvo je zaželjelo, da priredi i jedan koncert u Šibeniku, pak mu je stavljena u izgled matineja u nedjelju 7. ov. mj. Sutra (nedjelja) dolazi u tu svrhu željeznicom iz Splita. Kako doznajemo, dočeku će prisustvovati uz općinskog upravitelja te „Filharmoničko društvo“ i odaslanici drugih mjesnih društava. Stavljamo na srce cjelokupnom građanstvu i vlastima, da dođe ususret umjetničkoj reprezentaciji bratskog češkog naroda.

Sastanak Hrv. Kat. Nar. Saveza. Pozivlju se svi članovi i članice Hrv. Kat. Nar. Saveza, da pristupe na sastanak, koji će se održati u nedjelju 7. ov. mj. u 7 sati uvečer u prostori-jama Dječjeg zabavišta („badžana“). Na sastanak mogu pristupiti i oni građani i građanke, koji još nijesu imali prigode, da se jave za člana Saveza, a željeti bi u nj stupiti. — Okružni odbor.

Knjižnica „Pavlinović“. Sutra, 7. ov. mj. poslije male stanke preotvara se ova prva i obljudbena naša narodna gradska knjižnica u svojim novim lijepo uređenim prostorijama u Glavnoj ulici (kuća „Javne dobrotvornosti“ poviše Drogarije Vučić). Knjižnica posuđuje knjige subotom od 6—7 sati večer mladeži, a srijedom i nedjeljom isto od 6—7 sati večer ostalim članovima i članicama.

Jož plaće. 6. je od mjeseca, a još nijesu primili plaće ni aktivni drž. namještenici ni umirovljenici, jer na poreznom uredu nema novaca. Kao što je opravdano i razumljivo, veliko je zato nezadovoljstvo među istima. Nije dosta, što im još nijesu prema današnjoj silnoj skupoći povišene i uređene plaće; nije dosta, što ih se toliko vara i odgađa sa isplatom obećanih doplataka i dodataka. I na onu kukavnu plaću, što je imaju, moraju ovoliko čekati i za njom uzdisati, a ipak moraju hraniti sebe i obitelj! Ovo se ne smije nikako događati niti ovako nečovječno postupati sa činovništvom. To silno škodi ugledu

države, tim više, što se to znade češće dogoditi.

Popravak umjetničkih stepenica. Nastojanjem pokr. konservatora dra Fr. Bulića i šibenske općine ovih se dana popravila historička umjetnička skala crkve sv. Ivana. 21. listopada 1460. učinila je bratovština sv. Ivana ugovor sa Ivanom Pribislavić (Parbislaflach), kojim se on obvezuje, da će izgraditi kamenite stepenice uz crkvu i dva „agnus Dei“, kako sve to čitamo u starih spisima ove crkve. Ove su stepenice poslije monumentalne bazilike najljepši starinski ured u gradu.

Koncert Beogradskog pjevačkog društva. U srijedu uvečer u „Kino Tesla“ priredili su vokalni koncert članovi beogradskog pjevačkog društva sa biranim programom pod upravom g. Manojlovića. Zbor je izveo više komada domaćih komponista i narodnih popjevaka. Na koncu su i zbor i učitelj bili obdareni sa lovrov-vijencima.

Umjetnički koncert. U petak, 5. ov. mj., u „Kino Tesla“ priredili su lijepi i uspješni koncert vrijedni umjetnik na violini iz Zagreba prof. Ladislav Škatula-Miranov i čuveni pianista prof. dr. Hugo Mihalovich. Program je bio biran: djela Griega, Čajkovskija, Liszta, Dobronića i Wieniawskog. Koncertu je sudjelovao i mjesni orhestar „Filharmoničnog društva“ pod vrsnim dirigiranjem Ma. Gotovca.

Psi bez nagubica. Tuže nam se iz građanstva, da je po gradu vidjeti mnogo pasa bez nagubice. U Splitu i po drugim gradovima izdate su upogled toga najstrože mjere, da predusretu kakvoj nesreći. Trebalo bi da i naše mjerodavne vlasti to što prije učine. Ne će valjda čekati, da se prije dogodi koja nemila nesreća, što je vrlo lako.

Prvi svibnja proslavio se u Šibeniku veselo i bez ikakvog incidenta, „Šibenska glazba“ je rano ujutro obišla gradom svirajući vesele koračnice. Poslije podne je na Šubičevcu priredila građanstvo koncert, na koji je pohrlilo mnogo svijeta.

Stavnja. U ponedjeljak, 1. ov. mj., je počela stavnja rođenih god. 1898—1902. Odziv je dobar. Uzmilju ih od 60—80 posto, kako koji dan.

Uskrсни dar šibenske školske mladeži nespošnog istarskog djeći. Sakupljanjem uskršnjih jaja među školskom mladeži ovoga grada za istarsku djecu postigao se veliki uspjeh. Sakupila je: 1. Kr. realna ref. gimn. i vel. gimnazija Din. 274'50; 2. Ženska građanska škola Din. 125'50; 3. Gradska muška osnovna škola Din. 391, jaja 127; 4. Gradska ženska osnovna škola Din. 233, jaja 27; 5. Varoška muška osnovna škola Din. 98, jaja 8; 6. Ženska osnovna škola kod sv. Luce Din. 146'50; 7. Zakladna škola Boman-Kovačević Din. 50'50; 8. Mješovita osn. škola Dolac Din. 58'50 i 9. Mješovita osn. škola Crnića Din. 40, jaja 18. Svega skupa sakupilo se: Din. 1.417'50, a 180 jaja. — Lijepo je i ganutljivo bilo gledati, kojim ponosom i s kojom ljubavlju naši mališi donasahu svoje ili dinar kao dar svojem drugu ili drugarici u sužanjstvu. Dobrostim darovateljima i marnim nastavniciima sviju vrsta škola u gradu Uprava mjesne podružnice „Jugosl. Matice“ od srca zahvaljuje pozivljuju sve, da nastoje održati budnom narodnu svijest, „pa naše pleme izginuti ne će“.

Javna zahvala.

Za bolesti, smrti i sprovoda našeg premilog jedinca

Dragutina

primili smo sijaset dokaza ljubavi i prijateljske naklonosti.

Nemoguće je, da svakome napose zahvalimo, pa ovim putem izražujemo našu dužnu harnost na ljubeznosti od ma koga i na koji god način iskazanoj nam.

Šibenik, 30. travnja 1922.

Martin i Rina Barač.
Miroslav i Ivka Jadronja.

MALI OGLASNIK

Činovník sa višegodišnjem službom, vješt rukovođenju blagajne, sastavljanju predračuna i konačnih ra-

čuna, zna također pisati na pisaćem stroju, traži namještenje kod koje agenture, trgovine, banke ili kod bilo koje kancelarije. Obratiti se upravi lista.

Prima popravke svih zlatnih i srebrnih predmeta, popravlja srebrene torbice, pozlaćuje i posrebruje, čisti i popravlja service brzo i solidno zlatar Vjekosiav Grünbaum na Gospodskom trgu, kuća Vidović.

Čast mi je ovim javiti p. n. općinstvu, da su mi iz domaće tvornice upravo prispjele najmodernije i najsolidnije izradene spavaće sobe. Cijene su vrlo umjerene, pak se preporučam

Sa šovanjem
STJEPAN V. KARKOVIĆ
Prodaja pokućstva i tapetarska radionica
Ulica sv. Frane.

Svako vršno ljekovito bilje

(lipov cvijet, bazgov cvijet, kamilice, lišće, korijene itd.)

kupuje, upute sa sabiranje daje

G. HOFFMANN i DR.
MARIBOR, Kopitarjeva ul. 11

Podružnice: Veliki Bečkerek (Banat), Dresden-A Serrestrasse 5, Timisvara (Rumunjska) Balros mazuja (Madjarska).

Prigoda!

Prodajem jednu kuću u gradu blizu perivoja vrlo jeftino, sa prizemnim lokalima (70 četv. metra) podesnim za svaku vrst trgovine. Obratiti se kod Reklamne i posredničke agencije „Uspjeh“.

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar

t. j. tt. FOREMPOHER i drug

Vlastita skladišta brašna, tjestenine
i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzjavni: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK
(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno ureden i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopiše svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisaće strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

PAPIRNICA**GRGO RADIĆ**

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mirisnih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu. Cijene umjerene!

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, taka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradu po okul. Ištećničkom propisu. Primaju se popravci.

BRAČA GRUBIŠIĆ :: ŠIBENIK

TELEFON 36

Po najnižim dnevnim cijenama nudjamo rezanih i iscjepanih bukovih i hrastovih drva za gorivo.

Po želji kupca obavlja se dostava i kući.

Prva jugoslavenska odlikovana tvornica

Maraškina i Likera

PETAR BUZOLIĆ - SPLIT

Jadranska ul.

Telefon br. 274.

Proizvađa:

Prvoklasnu odlikovanu vrst: MARAŠKINA marke „SOKOL“ i „TRIGLAV“.

Obljubljene LIKERE: Višnjevicu - Pelinkovac - Kruškovac, i t. d.

Cognac Medicinal - Cognac Vieux - Jamaica i Tea Rum.

RAKIJE: Borovicu - Šljivovicu - Travaricu.

SIRUPE: Marenu - Granatinu - Frambua - Limonadu.

CIJENE UMJERENE!

Otprema brza i tačna. — Cijenik se šalje trgovcima na zahtjev.

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalciumcianamida i ostalih

umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK (Dalmacija)

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzjavni: Cianamid

Telefon Br.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzjavni naslov: Gospobanka
Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Kariovcu te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške, na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.